

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРАВНО МНЕНИЕ

НА РУМЕН НЕНКОВ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 1/
2024 Г. И ПРИСЪЕДИНЕНОТО КЪМ
НЕГО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО №
2/2024 Г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
СЪДИИ,**

Конституционният съд разглежда производство по чл. 149, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 153 и чл. 155 от Конституцията.

На 8.01.2024 г. президентът на Република България е внесъл в Конституционния съд искане за установяване на противоконституционност на част от промените в Конституцията, въведени с § 2, 3, 5, 7, 8, 9, 14 и 15 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.), по-конкретно – в чл. 64, ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; създаденият нов чл. 91б, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 129, ал. 3 и в чл. 130, ал. 3 от Конституцията. С определение от 8.03.2024 г. по образуваното к.д. № 1/2024 г. искането е допуснато за разглеждане по същество.

На 11.01.2024 г. група от 48 народни представители от 49-ото Народно събрание е внесла в Конституционния съд искане за установяване на противоконституционност на всички параграфи (от 1 до 23) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.), по-конкретно – промените в чл. 23; в чл. 64, ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; в чл. 84, т. 16; създаденият нов чл. 91б; в чл. 93, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 117, ал. 2; в чл. 126, ал. 1, 2 и създадената нова ал. 3; в чл. 127, т. 5 и 6; в чл. 128; в чл. 129; в чл. 130, в чл. 130а, в чл. 130б; в чл. 130в, т. 1 и 4; в чл. 132а, ал. 4; в чл. 133; в чл. 150, ал. 2 и създадената нова ал. 3, както и преходните и заключителни разпоредби. С определение от 8.03.2024 г. по образуваното к.д. № 2/2024 г. искането е допуснато за разглеждане по същество, като със същото определение делото е присъединено към конституционно дело № 1/2024 г. за съвместно разглеждане и решаване.

Като се възползвам от поканата, отправена към мен с определенията по допустимостта, в определения срок предоставям писмено правно мнение по съществото на делото, както следва:

За принципите на конституционния контрол.

Настоящото производство дава добра възможност на Конституционния съд да разсее създаваните с години нагласи в българското общество, че конституционното правораздаване не се основава единствено върху задълбочено, обективно и безпристрастно тълкуване на основния закон, а се влияе и от други фактори като политическа целесъобразност и лични пристрастия. Според чл. 4, ал. 1 от Конституцията Република България се управлява според Конституцията и законите на страната. По силата на чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията тълкуванията на Конституцията, дадени от Конституционния съд, са задължителни за всички субекти на правото. В пълна степен тези тълкувания са обвързвали Народното събрание при приемането на конституционните промени, както и сега обвързват Конституционния съд при контрола за тяхната конституционност.

Като е зачел принципа на правовата държава, в определението по допустимостта от 8.03.2024 г. Конституционният съд прецизно е определил обхвата на предстоящия конституционен контрол по същество. С основание предварително е обявил, че ще се съобразява с Тълкувателно решение № 3/2003 г. по к.д. № 22/2002 г., а от това следва, че проверката му ще се сведе до отговор на два въпроса – първият, дали при приемането

на конституционните промени от обикновено Народно събрание е спазена предписаната от основния закон процедура и вторият, дали с всички промени или някои от тях не са иззети изключителни правомощия на Великото народно събрание. Няма последващ акт по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията, по силата на който да е било изоставено задължителното тълкуване, дадено по ТР № 3/2003 г., като изтъквам този факт, защото с Тълкувателно решение № 3/2020 г. по к.д. № 5/2019 г. Конституционният съд допусна принципно възможността едно задължително тълкуване да бъде изоставено и заменено с друго. Що се отнася до възможностите за въвеждане на промени в конституционното устройство на съдебната власт от обикновено Народно събрание, следва да се съобразява и Тълкувателно решение № 8/2005 г. по к.д. № 7/2005 г. Относими към отделни спорни въпроси са и други актове на Конституционния съд, постановени по чл. 149, ал. 1, т. 1 и 2 от Конституцията. В края на краищата няма какво съществено да бъде добавено към убедителните мотиви, изложени в определението по допустимостта, относно принципните граници на контрола за конституционност върху промените в основния закон, приети от обикновено Народно събрание.

По процедурата за приемане на промени в Конституцията от обикновено народно събрание.

Искане за установяване на цялостна противоконституционност на Закона за изменение и допълнение на Конституцията (ЗИДК) от 2023 г. на основание неспазване на предписанията по чл. 155 от Конституцията е направено единствено от групата от 48 народни представители. В т. 7 от мотивите на искането на президента също са изложени доводи за нарушаване на изискванията за квалифицирано мнозинство, но от друга страна законът не е атакуван в неговата цялост, което би било по-естествено и логично, а са оспорени само отделни негови разпоредби. Ако Конституционният съд не беше решил да се произнесе по двете искания с едно решение при обединяване на делата, съображенията на президента по горепосочения въпрос изобщо нямаше да подлежат на разглеждане поради тяхна неотносимост към по-тясно формулирания обхват на искането. В конкретния случай те могат да с третират само като становище на заинтересувана страна по искането на народните представители за установяване на цялостна противоконституционност на ЗИДК от 2023 г., но при всяко положение позицията на държавния глава сочи на известно колебание и несигурност по въпроса дали наистина процедурата по чл. 155 от Конституцията е била нарушена.

Разпоредбата на чл. 155 от Конституцията установява две възможности за приемане на изменение или допълнение на основния закон от обикновено Народно събрание, като и при двете се изисква квалифицирано мнозинство. В хипотезата по ал. 1, ако за надлежно внесено предложение гласуват три четвърти от всички народни представители, с оглед на постигнатата особено висока степен на подкрепа, основният закон не изисква допълнителен срок за подобряване и допълване на законопроекта, поради което няма пречка промените да бъдат приети на три гласувания в различни дни. В случая обаче е възникнала визираната от чл. 155, ал. 2 от Конституцията втора хипотеза – при първото гласуване, проведено в случая на 6.10.2023 г., за внесено предложение са гласували по-малко от три четвърти, но не по-малко от две трети от всички народни представители. Това е наложило законопроекта да бъде поставен за ново разглеждане в определения от Конституцията срок – не по-рано от два и не по-късно от пет месеца. Съобразно конституционния замисъл срокът е предназначен и реално е бил използван за обсъждане на основния законопроект с участието на заинтересуваните институции, правни експерти и представители на неправителствени организации, както и за внасяне на предложения от народните представители, насочени към неговото подобряване и допълване. След изтичане на минималния двумесечен срок и дебати, проведени в Комисията по конституционни въпроси и пленарната зала, на 19.12.2023 г. законопроектът е бил подложен на второ гласуване с нови редакции и допълнения. С непроменено съдържание е приет окончателно с трето гласуване, проведено на 20.12.2023 г. И при трите гласувания конституционните промени са одобрени с гласовете на по-малко от три четвърти, но повече от две трети от всички народни представители.

Гореизложените фактически положения са безспорни. Единственият спорен въпрос е с правно естество и се свежда до това дали в случая основният закон е изисквал след второто гласуване повторно отлагане на окончателното трето гласуване за нов срок от не по-малко от два месеца, както твърдят вносителите на искането. Според мен тази теза е несъстоятелна, тъй като е несъвместима както с буквата, така и със замисъла и духа на Конституцията. Възможността за приемане на конституционни промени от обикновено Народно събрание с гласовете на по-малко от три четвърти, но също с квалифицирано мнозинство – не по-малко от две трети от всички народни представители, не се изключва от създателите на Конституцията, които обаче в тази хипотеза са предвидили задължителен минимален и обвързващ максимален срок за

провеждане на допълнително обсъждане за изслушване на мнението на правни експерти, заинтересувани лица и институции, последвано от парламентарни разисквания. Утежняването на процедурата обаче не е и не може да е самоцелно, а очевидно е насочено към подобряване и прецизиране на внесенния основен законопроект. Точно това се е случило в конкретния случай, при което нито един народен представител не е бил лишен от възможността да внесе свои предложения и да участва в парламентарните дебати. Правно ирелевантни са доводите по исканията за неоправдано ускоряване на развитието на процедурата в рамките на предписания от Конституцията и фактически спазен минимален срок между първото и второто гласуване.

Стриктно текстуалният анализ на чл. 155, ал. 2, изр. 1 от Конституцията не дава никакво основание да се приеме, че задължителният двумесечен срок не е еднократен, а трябва да се повтори между второто и третото гласуване. Този извод следва още и от духа и логиката, вложени в приложимата конституционна разпоредба. Целеният от основния закон резултат следва да се постигне в рамките на времето между първото и второто гласуване. Нов срок между второто и третото гласуване не се изисква, а и в случая би бил абсолютно самоцелен, безполезен и безпредметен, при положение, че предмет на последните две гласувания е бил законопроект с еднакъв текст.

С оглед на гореизложеното считам, че искането за установяване на противоконституционност на ЗИДК от 2023 г. в неговата цялост поради неспазване на процедурата по чл. 155 от Конституцията следва да бъде отхвърлено като неоснователно.

По твърденията на вносителите на исканията за изземване на правомощия на Велико народно събрание.

1. Обявяване на науката, образованието и културата за национални ценности – допълнения и изменения в чл. 23 от Конституцията (§ 1 от ЗИДК):

По същество новото се състои в принципно обявяване на науката, образованието и културата за национални ценности. Промяната се оспорва само по искането на 48-те народни представители. Мотивира се с противоречие на принципа на народния суверенитет по смисъла на чл. 1, ал. 1 от Конституцията, но правен анализ в тази насока липсва. Вместо това са изложени партийно оцветени, пристрастни и според мен неверни оценки на съответните обществени дейности, разглеждани в аспект на историческото им

развитие и актуално състояние. Така или иначе по същество става въпрос за една декларация, с която авторите на конституционните промени акцентират върху обществената стойност на науката, образованието и културата, без да ги обявяват за единствена или изключителна национална ценност. Идеята е да се покаже по-голяма ангажираност на държавата за тяхното подобряване и усъвършенстване. Знанието и духовното издигане на личността несъмнено са обществени ценности, които се постигат чрез положително развитие на науката, образованието и културата. При всяко положение допълненията и измененията в чл. 23 от Конституцията не засягат въпросите по чл. 158, т. 4 от Конституцията, поради което искането на народните представители в тази му част следва да бъде отхвърлено като неоснователно.

2. Мандат на Народното събрание и срок за провеждане на нови избори –
изменения и допълнения в чл. 64 от Конституцията (§ 2 от ЗИДК):

Измененията и допълненията в тази им част се оспорват както от президента, така и от групата народни представители. Намирам исканията за неоснователни. Съгласен съм с твърдението на президента, че промените се водят от идеята за непрекъснатост на дейността на Народното събрание, но не споделям тезата, че създават предпоставки за скъсяване на времетраенето на мандата, определено съгласно чл. 64, ал. 1 от Конституцията, както и за едновременното функциониране на два различни парламентарни състава. Такава теза е развита и в искането на народните представители.

Вносителите на исканията залагат на задължителната сила на Тълкувателно решение № 5/2001 г. по к.д. № 5/2001 г., според чиито диспозитив „четиригодишният срок по чл. 64, ал. 1 от Конституцията започва да тече от датата на изборите за Народно събрание“. Това тълкуване би обвързвало Конституционния съд и по настоящето дело, но само ако самият конституционен законодател не беше посочил изрично друг момент, от който се прекратяват правомощията на завареното от изборите Народно събрание и започва да тече непромененият четиригодишен мандат на новоизбрания парламент. В конкретния случай изменението на ал. 3 и създаването на нова ал. 4 в чл. 64 от основния закон са промени, които не са могли да бъдат предмет на предходното тълкувателно решение на Конституционния съд по чл. 64, ал. 1 от Конституцията. При новата правна обстановка контролът за конституционност следва да се концентрира в проверката дали последните промени, които дават решения, различни от предписаните по ТР № 5/2001 г., са съвместими с изискванията по чл. 153 във връзка с чл. 158 от Конституцията, по-

конкретно – дали решават въпроси за промени във формата на държавното устройство или държавното управление. В тази насока приложимо ще е задължителното тълкуване, дадено от Конституционния съд по ТР № 3/2003 г.

В сърцевината на промените е новата ал. 4 на чл. 64 от Конституцията, според която „с полагането на клетвата от новоизбраните народни представители се прекратяват правомощията на предишното Народно събрание“. Разпоредбата решава едновременно два въпроса – първо, сочи началният момент, от който започва да тече непроменения четиригодишен мандат по чл. 64, ал. 1 от Конституцията; и второ, като се придържа към идеята за непрекъснато действащ парламент, изключва възможността за едновременно функциониране на различни състави. По същество с нищо не се засягат основните конституционни принципи – народен суверенитет, политически плурализъм, разделение на властите, правова държава и независимост на съдебната власт. Няма съдържателно противоречие с изискванията, произтичащи от т. 1 и 2 от диспозитива на ТР № 3/2003 г. На практика чрез новата разпоредба конституционният законодател е придал нормативна форма на особеното мнение на председателя на Конституционния съд по ТР № 5/2001 г., което също не отрича принципното положение, че властническите правомощия на Народното събрание се делегират за срок от четири години по волята на народа, изразена на избори.

В съответствие със законодателната цел да няма период, в който държавата да остане без действащ парламент, изменението на чл. 64, ал. 3 от Конституцията предвижда изборите за ново Народно събрание да се произведат не по-късно от един месец преди изтичане на срока на пълномощията на действащото Народно събрание. Това нормативно решение е в пълен синхрон с парламентарния характер на държавата и народния суверенитет по смисъла на чл. 1, ал. 1 и 2 от Конституцията. От него не следва автоматично скъсяване на пълния мандат на завареното Народно събрание. Ако изборите са произведени един месец преди изтичане на мандата на завареното Народно събрание, считан от момента на неговото конституиране чрез полагане на клетва от новоизбраните народни представители, няма да има пречка президентът да изпълни задължението си по чл. 75 от Конституцията да насрочи учредителното заседание в едномесечен срок след произвеждането на изборите. Така изменената разпоредба ще даде възможност през времето от изборния ден до конституирането на новоизбраното Народно събрание да бъдат прецизно отчетени и обявени изборните резултати, както и да бъде надлежно подготвено първото парламентарно заседание. Проблем би възникнал,

когато изборите са произведени повече от един месец преди изтичане на мандата на предишното Народно събрание, считано от новоустановения момент на неговото конституиране. В този случай изпълнението на задължението на президента за насрочване на първото заседание в срока по чл. 75 от Конституцията наистина може да постави под въпрос пълния четиригодишен мандат на завареното Народно събрание с оглед на новата ал. 4 във връзка с ал. 1 на чл. 64 от Конституцията. Следователно в бъдеще може да се постави въпросът дали президентът е абсолютно задължен в едномесечен срок от изборите да свика на първо заседание новоизбраното Народно събрание, когато към датата на насрочване срокът по чл. 64, ал. 1 от Конституцията няма да е изтекъл по отношение на завареното Народно събрание, или в този случай трябва да съобрази с приоритет момента на изтичане на пълния мандат. Отговор може да бъде даден чрез влагане на здрав разум при тълкуването и прилагането на разпоредбата на чл. 75 от Конституцията, която е извън предмета на конституционния контрол, защото поначало не е засегната от оспорените конституционни промени, а и не е била подлагана на задължително тълкуване от Конституционния съд, което в променената правна обстановка би могло да се окаже необходимост. Поначало, като всяка човешка дейност конституционният законодателен процес понякога води до несъвършенства, каквото в случая е пропусъкът чл. 75 от Конституцията да се синхронизира с промените в чл. 64 от основния закон. Несъвършенство се съдържаеше обаче и в предходната уредба, тъй като в редакцията си до приемане на ЗИДК от 2023 г. разпоредбата на чл. 64, ал. 3 от Конституцията създаваше условия продължително време (възможно повече от два месеца) страната да остане без действащ парламент в дисонанс с основополагащия принцип по чл. 1, ал. 1 от Конституцията.

В исканията са направени също и доводи за фактическите затруднения, които могат да възникнат при прилагането на действащото изборно законодателство, но те са ирелевантни към настоящия конституционен спор, защото не Конституцията трябва да се съобразява с другите закони, а обикновените закони трябва да се съобразяват с Конституцията.

3. Разширено пасивно избирателно право по отношение на лица с друго гражданство, освен българско – допълнение в чл. 65, ал. 1, изменение в 93, ал. 2 от Конституцията и изменение и допълнение в чл. 110 от Конституцията (§ 3, § 6 и § 9 от ЗИДК):

Същността на промените се свежда до въвеждане на възможност за български граждани, които имат и друго гражданство, да бъдат избирани за народни представители и членове на Министерския съвет. Това законодателно решение, макар и приложимо за депутатите под условието за известен срок на уседналост, обективно би създадо условия за неравно третиране на българските граждани от съответните общности в чужбина, защото не отчита трайно установения в междудържавните отношения принцип на взаимност. Редица държави, включително и такива, с които страната ни е в съюзнически отношения, в аналогични случаи няма да позволят на български граждани да участват в парламентарни избори или да заемат висши постове в изпълнителната власт.

При всяко положение посочената промяна, оспорена и по двете искания, противоречи на чл. 153 във връзка с чл. 158, т. 3 от Конституцията, защото с нея се изземват правомощията на Великото народно събрание по въпроси на държавното управление. Българските граждани зад граница са представени в политическия живот на страната чрез възможността да участват в национални избори, дори когато имат и друго гражданство. Достъпът до най-високите етажи на законодателната и изпълнителната власт обаче съзнателно е ограничен още от Великото народно събрание, което е приело първоначалния текст на основния закон. Това решение на конституционния законодател е проявление на народния суверенитет, прокламиран чл. 1, ал. 2 от Конституцията, и изпълва със съдържание парламентарната форма на управление като регулира условията за конституиране и функциониране на две от властите, включени в системата по чл. 8 от Конституцията. Целта е да се обезпечи националната сигурност, да се гарантира безпристрастното и ефективно упражняване на властническите правомощия като се избегне възможният конфликт на разнопосочни обвързаности чрез ограничаване на достъпа до високите етажи в управлението на страната на лица, които по силата на гражданството имат задължения и към други държави. Конституционният съд няма никакво основание да отстъпи от принципните положения, приети по Решение № 15/1995 г. по к.д. № 21/1995 г., а също така е и обвързан от задължителните предписания по ТР № 3 от 2003 г. В двете искания са изложени убедителни съображения по поставения въпрос, поради което не се налага излагането на допълнителни аргументи.

В заключение намирам, че в съответната им част исканията трябва да бъдат уважени от Конституционния съд. Правно-технически това може да се осъществи като се установи противоконституционност на новото изречение второ на чл. 65, ал. 1 от Конституцията със съдържание: „За народен представител може да бъде избран

български гражданин, който има и друго гражданство, когато е живял последните осемнадесет месеца в страната.“ и допълнението в чл. 110 от Конституцията със съдържание: „като условието по чл. 65, ал. 1, изречение второ не се прилага“. Не се налага намесата на Конституционния съд по отношение на изменената ал. 2 на чл. 93 от Конституцията, защото по същество тя не променя предишните условия за заемане на поста президент на републиката.

4. Изисквания към процедурата за избор на членове на органи, които изцяло или частично се избират от Народното събрание – нов чл. 91б (§ 5 от ЗИДК):

Новата разпоредба на чл. 91б от Конституцията е оспорена изцяло по искането на групата народни представители по съображения за неспазване на парламентарната процедура, за които по-горе съм изразил мнение, че са неоснователни. Президентът оспорва само втората алинея, която допуска решението за избор, възложен на парламента, да се приеме с мнозинство от две трети от всички народни представители, когато това е предвидено в закон, като се позовава на противоречие на принципа на правовата държава.

Разпоредбата на чл. 91б, ал. 1 от Конституцията е адресирана към самото Народно събрание, което чрез нея поема обществения ангажимент при упражняване на своето правомощие да избира членове на различни органи да гарантира тяхната независимост като провежда съответната процедура при спазване на принципите на откритост, прозрачност, публичност и обоснованост. До голяма степен нормата има декларативен характер, защото предписва съобразяване с общоприети принципи на демократичното управление, без да установява конкретни процедури, начини и способности за практическото им реализиране. Това са въпроси, които следва да се решават от избиращия орган в лицето на Народното събрание, което в рамките на своята суверенна власт приема и изпълнява конкретни правила. С основание може да се поддържа, че принципите по чл. 91б, ал. 1 от Конституцията са общовалидни и затова трябва да се следват от всеки друг орган, който е оправомощен да издига лица на властови позиции. При всяко положение обаче предметът на регулиране по ал. 1 на новия чл. 91б от Конституцията не се намира в изключителните правомощия на Великото народно събрание, поради което няма основание разпоредбата да бъде обявена за противоконституционна.

Според мен ал. 2 на чл. 91б от Конституцията наистина противоречи флагрантно на принципа на правовата държава като създава сериозен дисбаланс в конституционния модел, възприет от Великото народно събрание по първоначалния текст на основния

закон. Дори ако по пътя на тълкуването с цел да се отстрани очевидната несъгласуваност се приеме, че разпоредбата е специална по отношение на чл. 81, ал. 2 от Конституцията, то пак няма да бъде преодолян основният ѝ недостатък – липсата на каквото и да е разграничение между избор, за който Народното събрание е оправомощено от Конституцията, и избор, който му е възложен от закон. От текста на чл. 91б, ал. 2 от Конституцията следва, че със закон, приет от обикновено Народно събрание, може да се въведе изискване за избор с квалифицирано мнозинство (две трети от всички народни представители), когато този изборът е възложен на парламента от самия основен закон, без в него да е предвидено такова мнозинство. Така конституционният законодател е поставен под обикновения законодател, като се нарушава установената в чл. 5, ал. 1 и 2 от Конституцията нормативната йерархия, на чиито връх неминуемо трябва да бъде Конституцията. В искането на президента са изложени убедителни мотиви за противоконституционност на ал. 2 на чл. 91б от Конституцията, които подкрепям изцяло. Считам, че в този случай намесата на Конституционния съд е наложителна.

5. Промени, свързани с дейността на Народното събрание и президента в условията на правителствена криза и предстоящи парламентарни избори – изменения и допълнения в чл. 99 и отмяна на чл. 102, ал. 3, т. 3 от Конституцията (§ 7 и § 8 от ЗИДК):

Оспорените промени са обусловени от идеята да не се разпуска Народното събрание в условията на политическа криза, предизвикана от невъзможност парламентарно представените сили да изберат правителство, с цел да се стеснят предпоставките за прояви на партийно пристрастие от страна на служебното правителство в хода на предизборната борба. Сама по себе си тази идея е напълно съвместима с основополагащите принципи на народния суверенитет, разделението на властите и баланса между тях, както и на правовата държава. С някои изключения, нейната реализация като цяло не обуславя недопустимо изземване на изключителни правомощия на Великото народно събрание по чл. 158 от Конституцията.

Функциониращото Народно събрание в условията на правителствена криза и предстоящи избори е обективна необходимост, защото често се налага вземането на неотложни законодателни решения, които са изключително важни за държавата и обществото. Например, неотдавна липсата на действащо Народно събрание се оказва реален проблем на управлението, тъй като нямаше компетентен орган, който в общ интерес да приеме спешни промени в бюджета. Тук е мястото да се подчертае, че по

силата на основополагащия принцип по чл. 1, ал. 1 от Конституцията България е държава с парламентарно управление. Приетата от Великото народно събрание Конституция, без никакво съмнение, не предвижда преминаване към временно президентско управление в периода на правителствена криза и предстоящи избори. Макар и да разполага с правомощия по конституирането на персоналния състав на служебния кабинет, президентът не може да го надзирава или контролира. Това би било в разрез и с конституционния статут на държавния глава като обединител на нацията. От друга страна основният закон, така както е изтъкван и от Конституционния съд, не прави изрично разграничение между правомощията на служебното правителство и правомощията на редовното правителство. При предишния конституционен регламент служебното правителство се ползваше с удобството да няма парламентарен контрол върху дейността му, поради разпускането на Народното събрание. С последните промени този дисбаланс се преодолява, в резултат на което народните представители ще имат правото на въпроси и питання по чл. 90, ал. 1 от Конституцията, а съгласно чл. 90, ал. 2 от Конституцията ще могат да разискват работата на служебния кабинет като цяло и на отделни негови членове, както и да приемат съответни решения. Единствено гласуването на недоверие в процедура по чл. 89 от Конституцията няма да бъде възможно, поради това, че служебният кабинет не се избира от парламента.

Промените запазват участието на президента във формирането на служебното правителство, но предвиждат предварителни консултации с парламентарните групи и съобразяване с екипния принцип при назначаването на министрите по предложение на кандидата за служебен министър-председател. Президентът е ограничен и в избора на служебен ръководител на изпълнителната власт в рамките на кръг от публично известни личности, получили позицията си във властта непосредствено от Народното събрание. Действително в известна степен ролята на президента в избора на служебен кабинет е ограничена, но правомощията му са прецизирани в пълно съответствие с основното начало на чл. 1, ал. 1 от Конституцията, според което България е република с парламентарно управление. Както посочих по-горе, няма положение, при което основният закон да възлага на държавния глава ръководството и контрола върху изпълнителната власт.

Имам само една резерва към съдържанието на въведеното изречение второ на чл. 99, ал. 5 на Конституцията. Считаю, че противно на принципите на правовата държава и разделението на властите сред потенциалните кандидати за служебен министър-

председател са включени председателят и заместник-председателят на Сметната палата. Вярно е, че посочените две лица упражняват ръководни функции в независим колективен орган, който се отчита пред Народното събрание, но по конституционен замисъл и закон специалната функция на този орган е да одитира държавния бюджет и следи за законосъобразното, ефективното, ефикасното и икономичното управление на публичните разходи. Сред контролираните органи несъмнено е и Министерският съвет като първостепенен разпоредител с бюджета. Ако член на ръководството на Сметната палата бъде назначен за служебен министър-председател, автоматично би възникнал конфликт на права и задължения, защото ще е налице персонално сливане на контролирано лице с контролиращо лице. При това логично е да се очаква, че контролът няма да е само текущ, а ще продължи да се осъществява и след като служебният кабинет е приключил дейността си. Струва ми се, че в една демократична и правова държава основният закон не трябва да дава поводи за съмнения в безпристрастността и независимостта на органа, който е призван да следи за правилното използване на обществените финанси. Затова, съобразявайки предписанията по ТР № 3 от 2003 г., предлагам да бъде обявена частична противоконституционност на чл. 95, ал. 5, изречение второ, относно думите „председателя или заместник-председател на Сметната палата“. Този резултат ще бъде в пълен синхрон и със съображенията на Конституционния съд, по които е постановено Тълкувателно решение № 11 от 2020 г. по к.д. № 15/2020 г.

С изречение първо на изменената ал. 7 на чл. 99 от Конституцията с основание се акцентира върху основната задача на служебното правителство – организацията на честни и свободни избори. Следващото изречение обаче неоправдано предвижда възможност неговите правомощия да бъдат ограничавани със закон, приет от обикновено Народно събрание. Таза делегация е противоконституционна в светлината на чл. 153 във връзка с чл. 158, т. 4 от Конституцията. По силата на установения през 1991 г. основен конституционен модел служебното правителство разполага с компетентността на редовно правителство, съобразно общата клауза по чл. 105, ал. 1 от Конституцията, която го овластява да ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите. Както изрично е посочено в Раздел втори от Тълкувателно решение № 19 от 1992 г. по к.д. 28/1992 г., „то има всички правомощия, които с глава пета от Конституцията се предоставят на Министерския съвет“. Разбира се, поради начина на своето формиране и временния му

характер служебното правителство следва да се въздържа от вземането на политически чувствителни и спорни решения, но това е въпрос и на управленческа култура. При създадената с промените нова правна обстановка, насочена към утвърждаване на парламентарния характер на държавата, то вече ще може да бъде подлагано на парламентарен контрол чрез въпроси и питаня, съобразно чл. 90 от Конституцията. От друга страна, тъй като не е избрано пряко от Народното събрание, няма да бъде възможно да му бъде гласувано недоверие в процедура по чл. 89 от Конституцията. Всяко изрично нормативно стесняване на правомощията на служебното правителство обаче води до нарушаване на установения баланс в дейностите и правомощията, възложени на висшите държавни институции. С него се засягат основни принципи, върху които е изградена държавата като върховенството на основния закон, разделението на властите и правовата държава (вж. т. 2 от диспозитива на ТР № 3 от 2003 г.). Следователно правомощията на служебното правителство може да бъдат ограничени единствено от Велико народно събрание. Недопустимо е такова ограничение да се осъществи от обикновено Народно събрание, а още по-недопустимо е това да бъде възложено на обикновения законодател, както е станало в случая, защото никой не може да делегира другиму права, с които не разполага. Това заключение е в духа и е съобразено с буквата на Тълкувателно решение № 10 от 2021 г. по к.д. № 8/2021 г., от което следва, че установеният с Конституцията от 1991 г. инструментариум на държавното управление, тълкуван в светлината на фундаменталното начало на разделение на властите в правовата държава, не позволява чрез актове на обикновено Народно събрание да бъдат ограничавани правомощията на правителството, включително и на служебното, като по този начин да се блокират неговите възможности за вземане на самостоятелни решения. Ето защо изразявам мнение, че с изречение второ на чл. 99, ал. 7 от Конституцията се изземват изключителни правомощия на Великото народно събрание, поради което препоръчвам на Конституционния съд да обяви неговата противоконституционност.

6. Статут на главния прокурор, организация на прокуратурата, функции на прокурорските и следствените органи – промени в чл. 126, ал. 1 и 2 и създаване на нова ал. 3, изменения в чл. 127, т. 5 и 6, и изменение в чл. 128 от Конституцията (§ 11, § 12, и № 13 от ЗИДК):

В тази им част конституционните промени са оспорени само по искането на народните представители. Вносителите се позовават на ТР № 3 от 2003 г. като твърдят,

че са нарушени основополагащите принципи на правовата държава, разделението на властите и независимостта на съдебната власт. Според мен обаче всички техни доводи са неоснователни.

Допълнението в чл. 126, ал. 1 от Конституцията няма никакво отношение към формата на държавно управление. Става въпрос за структурно-организационна промяна в рамките на самата съдебна власт, а това е напълно допустимо съгласно ТР № 8 от 2005 г. Промяната е съобразена с конституционните функции на прокуратурата, които преди всичко са свързани с преследването на престъпления от общ характер и във връзка с това определят съществената роля на прокурора в наказателното производство (чл. 127 от Конституцията).

Вярно е, че преди въвеждането на оспорваните конституционни промени на главния прокурор беше възложен надзора върху дейността на всички прокурори, а сега тази възможност вече е отпаднала. По този начин обаче беше отстранена реалната опасност за независимостта на отделния прокурор и подчинеността му единствено на закона при упражняване на правомощията по делата, които са му възложени. Проблемът не беше само абстрактен, а допълнително придоби и практически измерения с констатациите от 2009 г. на Европейския съд по правата на човека по делото „Колеви срещу България“ (вж. параграфи 207 и 208 от постановеното решение). Съществуващото правно положение поставяше под въпрос автономията и независимостта на отделния прокурор при вземане на решения в рамките на закона (вж. § 14 от Препоръка 2000(19) на Комитета на министрите на Съвета на Европа за ролята на прокуратурата в наказателното правосъдие и т. V от Римската харта № 9/2014 на Консултативна съвет на европейските прокурори). В хода на безплодните усилия на страната да убеди институциите на Съвета на Европа, че се придържа към общовалидните принципи на справедливия процес, правовата държава, разделението на властите и независимостта на съдебната власт логично се стигна до Тълкувателно решение № 11 от 2020 г. по к.д. № 15/2019 г., с което Конституционния съд, макар и ограничен от обхвата на искането, принципно прие, че когато главният прокурор е заинтересуван от изхода на делото правомощието да упражнява надзор върху всички прокурори е неприложимо. Следователно с отпадането на това правомощие от текста на основния закон не само не се накърняват принципите на правовата държава, разделението на властите и независимостта на съдебната власт, а точно обратното – допринася се за тяхното утвърждаване. Разбира се, промяната не обуславя задължително и отмяна на

съществуващия пирамидален модел на прокуратурата, чието институционално единство очевидно може да се запази след като изменената ал. 2 на чл. 126 от Конституцията предвижда представяването ѝ от едно лице – главния прокурор.

Промените не отнемат възможността главният прокурор да дава общи методически указания, адресирани не само към прокурорите, но и към следователите и другите разследващи органи от изпълнителната власт. Правомощието е прецизирано като се предвижда колективен подход при разработването на указанията и съдебен контрол за тяхната законосъобразност. Повече от очевидно е, че с това не се отнемат правомощия, запазени за Великото народно събрание, поради което позицията на оспорващите за мен е необяснима.

ЗИДК от 2023 г. не засяга функциите на прокуратурата в наказателното производство. В пълно съответствие с тълкуването по ТР № 3 от 2003 г., доразвито с ТР № 8 от 2005 г., са прецизирани последните две правомощия по чл. 127 от основния закон – първото, свързано с предприемане на прокурорски действия, насочени към отмяна на незаконосъобразни актове, и второто – с участието на прокурора по граждански и административни дела. Конституцията от 1991 г. не предостави на прокуратурата типичния за тоталитарните държави „общ надзор за законност“. Вместо това утвърди правото на защита на засегнатите граждани, чието висше проявление е достъпът до независим съд (вж. чл. 56, чл. 120, ал. 2, чл. 121 и чл. 122 от Конституцията). Така засегнатите от беззаконието на администрацията лица бяха въоръжени с ефективни средства да възстановят или компенсират накърнените си права и законни интереси. Общата и не твърде ясна предишна формулировка създаде условия прокуратурата, позовавайки се и на прякото действие на основния закон, да се намесва чрез проверки и даване на указания във всички сфери на обществения живот, ограничавайки по този начин изключителните правомощия и контролните функции на изпълнителната власт. В свободните общества обаче при упражняването на правото на защита гражданите и юридическите лица не се нуждаят от посредничеството на държавен орган, освен ако се намират в неравностойно положение, което обективно им пречи да се защитават сами. Както по предходната, така и по новата редакция на т. 5 от чл. 127 от Конституцията, прокурорът не може сам да отмени незаконосъобразния акт, но сега преценката дали неговата намеса е необходима е възложена на обикновения законодател. Що се отнася до правомощието на прокурора да участва в граждански и административни дела, то не може да е самоцелно, защото поначало спорещите страни сами бранят интересите си

пред съда. Новото е, че основният закон вече уточнява, че обикновеният законодател не може да предвижда такава възможност произволно, а само когато се налага да бъде защитен значим обществен интерес или когато участието на прокурора е в интерес на лица, които се нуждаят от специална закрила. Промените в никаква степен не засягат правомощията на Великото народно събрание и са съобразени със задължителните тълкувания на Конституционния съд, дадени по ТР № 3 от 2003 г. и ТР № 8 от 2005 г.

7. Реорганизация в организационно-кадровите структури на съдебната власт, прецизиране на функциите на отделните ѝ звена – допълнение в чл. 84, т. 16, изменения в чл. 128, чл. 129, чл. 130, чл. 130а, чл. 130б, чл. 130в и чл. 132а, ал. 4, както и допълнение в чл. 133 от Конституцията (§ 4, §§ 13 – 20 от ЗИДК от 2023 г.):

Става въпрос за центъра на конституционната реформа. Искането на народните представители е за установяване на противоконституционност на промените в тяхната цялост. Президентът е оспорил само чл. 129, ал. 3 и чл. 130, ал. 3 от Конституцията в новите им редакции.

Наистина конституционната реформа е на ръба на параметрите, очертани от ТР № 3 от 2003 г., допълнени и прецизирани от ТР № 8 от 2005 г. Все пак новият регламент не изземва изключителни правомощия на Великото народно събрание, по-конкретно – не пререшава въпроси за промени във формата на държавно управление (чл. 158, т. 3 от Конституцията). Промените продължават линията на конституционната реформа от 2015 г. към обособяване на кадровата и организационно-административната дейност за съдиите от съответната дейност за останалите магистрати – прокурори и следователи. С тях се преодолява съществен недостатък на предходните промени, а именно най-сетне се удовлетворяват изискванията по § 27 от Препоръка (2010)12 на Комитета на министрите на съвета на Европа и т. 1.3 на Европейската харта за статута на съдиите от 1998 г. В унисон с ТР № 8 от 2005 г. конституционните промени са концентрирани в рамките на съдебната власт, като „са насочени към преструктуриране, оптимизиране от съдържателна гледна точка и прецизиране на отделни функции на нейни органи.“ Досегашният Висш съдебен съвет се преобразува в два съвета – един за съдиите и друг за прокурорите и следователите, без да се увеличава общия брой на членовете, избрани от Народното събрание. Изрично е посочено, че прокуратурата и следствието продължават да бъдат звена на съдебната власт, така че промяната не създава дисбаланс в системата на разделение на властите, установена съгласно чл. 8 от Конституцията,

каквито твърдения се съдържат в искането на народните представители. Допълненията в чл. 117, ал. 2 от Конституцията и изменението в чл. 128 от Конституцията отразяват положения, които вече са били възприети от Конституционния съд преди въвеждането на промените, които сега са подложени на контрол за конституционност.

Проведената конституционна реформа не снижава достигната степен на независимост на съдебната власт, като разграничението между структурните ѝ звена е обвързано от специфичните функции, които са им били възложени от Конституцията, така както е била приета първоначално през 1991 г. Запазени за всички възможности отделните съдебни структури да разчитат на самостоятелен бюджет, сами да управляват имуществото си, да се самоуправляват в организационно-административно отношение, както и да участват в организацията на обучението на магистратите и съдебните служители. Независимостта на отделния магистрат е гарантирана от непроменения му статут, основан на мандатност, несменяемост, справедлив процес при търсене на дисциплинарна отговорност и т.н. Чрез института на Общото събрание на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет са запазени възможностите за прагматично синхронизиране на дейностите на двата съвета в защита на общите интереси на съдебната власт.

Няма отстъпление и от нито една от основните предпоставки са независимо и ефективно функциониране на новоучредените административно-кадрови органи – Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет. Членовете им, включително и избраните от парламента, разполагат с еднакъв правен статут, който гарантира независимостта им при вземането на решения. Нито един от тях не е обвързан от политическите интереси на онези, които са подкрепили кандидатурата му. Въпрос на прецизен законов регламент и политическа култура е изборът да е резултат на селекция по обективни показатели за високи професионални и нравствени качества. В това отношение в своето искане народните представители без основание преекспонират въпроса за съотношението между членовете, избрани от Народното събрание, и членовете, избрани от професионалната общност, в състава на Висшия прокурорски съвет. Не споделям тезата за партийно-политическа обвързаност на парламентарните избраници, защото такъв подход би поставил под съмнение безпристрастието, подчинението единствено на Конституцията и закона на редица други независими органи, конституирани с парламентарно участие, сред които е и самият Конституционен съд.

Намаляването на времетраенето на мандатите на главния прокурор (от седем на пет години) и на членовете на двата съвета (от пет години по предишната уредба за Висшия съдебен съвет на четири години) създават впечатление за несъобразяване с буквата на т. 2, абзац първи, от диспозитива на ТР № 3 от 2003 г. Според мен от пълните съображения по посочения тълкувателен акт, доразвити по отношение на съдебната власт с ТР № 8 от 2005 г., не следва тотално изключване на възможността за намаляване на конституционно установените мандати, стига от една страна да не се нарушава балансът между властите и се съблюдават основните принципи, върху които е изграден действащия конституционен модел на държавата, а от друга – отклонението да не е драстично и да се обуславя от обективни фактори. Конкретният случай е точно такъв, тъй като намаляването на размера на предишния мандат е разумно и балансирано, при което са надделели съображенията, че качествено упражняване на административното ръководство от главния прокурор по отношение на прокуратурата в цялата страна и надлежното осъществяване на дейността на членовете на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет в напрегната и непрекъснато усложняваща се обстановка, неминуемо водят до ускорено изхабяване, умора и нежелателна рутинност. Така че в случая има легитимно основание да бъде отдаден превес на обществения интерес. При всяко положение намаленото времетраене на мандатите не е в състояние да повлияе върху конституционно установената форма на държавно управление. Затова намирам, че Конституционният съд има основание да подходи от позицията на здравия разум, тъй като иначе не ми се иска да предполагам какви ще бъдат последиците от частичното установяване на противоконституционност по отношение на отделни думи в конституционния текст. Впрочем допълнителен аргумент в подкрепа на предложеното от мен решение може да се изведе и от Тълкувателно решение № 13 от 2010 г. по к.д. № 12/2010 г., което по принцип допуска промяна в уредбата на мандат, установен от самата Конституция, но никъде не е поставило като абсолютно изискване тази промяна задължително да се извършва от Велико народно събрание. Като пример в тази насока може да се посочи още, че би било абсурдно да се свиква Велико народно събрание за материализиране на идеи за въвеждане на промени в мандата на главния съдебен инспектор и инспекторите при положение, че съответната правна материя е въведена в основния закон от обикновено Народно събрание.

Специално внимание следва да се обърне на новите редакции на чл. 129, ал. 3 и чл. 130, ал. 3 от Конституцията, които освен от народните представители, са оспорени и

от президента. Според мен исканията в тази им част са неоснователни, тъй като от една страна посочените разпоредби не променят съществено, а само прецизират и подобряват предходния ред за овластяване или освобождаване на председателите на върховните съдилища и главния прокурор, а от друга – не са неясни и вътрешно противоречиви до степен, която би могла сериозно да затрудни изпълнението им. Както и преди промените, при овластяване на най-високопоставените административни ръководители в съдебната власт селекцията на кандидатите, оценката на професионалните и моралните им качества и решението за избор са възложени на колективен кадрови орган на съдебната власт, чиито състав е излъчен съвместно от парламента и съответните професионални общности. Същият орган установява и оценява основанията за предсрочно прекратяване на правомощията в хипотезата на освобождаване от длъжност. По-конкретно, преди оспорените изменения дейността се осъществяваше от пленума на Висшия съдебен съвет, а сега – от заместилите го два съвета. Нормативното решение е ясно и логично, то с нищо засяга формата на държавно управление. Както преди, така и сега ролята на президента при овластяване или освобождаване на тримата висши административни ръководители не е решаваща, а е роля на политическо лице, което в качеството си на обединител на нацията е коректив на другите власти. И при новата уредба, при постъпване на първоначалното предложение на компетентния кадрови орган, президентът може да откаже предложеното назначаване, съответно – освобождаване. Това следва от новите редакции на чл. 129, ал. 2, изр. 2, съответно – чл. 130, ал. 2, изр. 2 от Конституцията, чиито анализ е пропуснат в исканията. В действителност промяната се състои единствено във въвеждането на срок за издаване на указ за назначаване или освобождаване, считано от предложението на съответния съвет, и уреждане на последиците от неговото неспазване поради бездействието на държавния глава. Президентът не е лишен от правото да издаде указ за назначаване или освобождаване, но трябва да го стори своевременно, така че да не обезсмисли проведената процедура. При получаване на първоначалното предложение, основано на взетото от колективния кадрови орган решение, той разполага с две възможности – да издаде съответния указ в седемдневен срок или в същия срок да откаже предложеното назначаване, съответно – освобождаване, а при получаване на повторно предложение президентът вече разполага само с една възможност – да издаде указ също в седемдневен срок. И в двете хипотези противоконституционното бездействие на президента в предоставения му от основния закон разумен срок, напълно логично и в духа на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, не може да осуети приключването на проведената процедура,

поради което решението за избор или освобождаване, взето от колективния кадрови орган, подлежи на обнародване и по този начин замества неиздадения президентски указ като акт, с който се реализират целените правни последици. Усъвършенстваният нов регламент напълно съответства на принципа на правовата държава и с нищо не накърнява изключителните правомощия на Великото народно събрание.

Институтът на Инспектората към Висшия съдебен съвет е въведен в основния закон от обикновено Народно събрание още през 2007 г. По същия конституционен ред е допустимо да се внасят и промени в него, стига да са спазени обвързващите предписания по ТР № 3 от 2003 г. и ТР № 8 от 2005 г. В случая намесата в конституционните правила за Инспектората е минимална и се състои в изменението на чл. 132а, ал. 4 от Конституцията, което се оспорва само от народните представители. С първото изречение се дава възможност главният инспектор и инспекторите да бъдат преизбирани на същата длъжност, но само за още един мандат. Промяната не засяга формата на държавно управление и е напълно допустима. Според мен обаче второто изречение наистина отчасти е противоконституционно, тъй като без наличието на легитимна цел ограничава правото на свободен избор на професия и месторабота на инспекторите с изтекъл мандат, като по този начин неоснователно накърнява основното им право на труд по чл. 49, ал. 3 във вр. с ал. 1 от Конституцията. Опасността, която авторите на изменението са се стремели да избегнат, е инспекторите да не бъдат предубедени, необективни и пристрастни когато проверяват магистрати, които впоследствие може да се окажат техни административни ръководители. Тези идеи са резултат на житейски предположения, но нямат нито конституционно, нито законово основание, поради което противоречат на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията. Тяхното въплъщаване в конституционни норми създава опасен прецедент, който в бъдеще може да оправдае ограничаване на достъпа на почтени кандидати и отлични професионалисти до редица държавни органи, включително и до Конституционния съд. По Конституция и закон докато изпълняват функциите си инспекторите не са в положение на зависимост от проверяваните от тях съдии, прокурори и следователи, аналогично – когато след изтичане на мандата им успеят да влязат в магистратурата при вземане на решения те ще са длъжни да се подчиняват единствено на закона. Конфликтът на интереси може да е само реален, а не хипотетичен и предполагаем. Въведеното ограничение очевидно е несъвместимо със задължителното тълкуване на Конституционния съд по ТР № 8 от 2005 г., което свързва формата на

държавно управление с основните принципи на действащия конституционен модел, сред които изрично са посочени правата на личността, правовата държава и върховенството на правото. Ето защо предлагам в рамките на искането на народните представители да бъде обявена противоконституционността на чл. 132а, ал. 4, изречение второ, от Конституцията относно думите „не могат да заемат длъжностите съдия, прокурор и следовател в продължение на две години и“.

8. Разширен достъп до Конституционния съд за гражданите и юридическите лица, прецизиране на сезиращите правомощия на главния прокурор – изменение на ал. 2 и нова ал. 3 на чл. 150 от Конституцията (§ 21 на ЗИДК от 2023 г.):

Очевидно е, че с изменената ал. 2 на чл. 150 от Конституцията не е въведена индивидуална конституционна жалба, а само са разширени възможностите за сезиране на Конституционния съд. Народните представители, които я оспорват, се позовават на несъобразяване с принципа на правовата държава, като преди всичко акцентират върху несигурността и трудностите, които биха възникнали при прилагане на второто й изречение. Донякъде съм съгласен, че разпоредбата не е свършена, а това може да породи проблеми при нейното тълкуване и прилагане. Намирам обаче, че тези проблеми могат да бъдат преодолені с приемането на прецизни законови норми.

Що се отнася до новата ал. 3, тя е предназначена да обслужва специфичните конституционни правомощия, възложени на главния прокурор. Подобна е и логиката при формулиране на ограничения достъп до конституционен контрол, предоставен на омбудсмана и Висшия адвокатски съвет.

В заключение не намирам горепосочените промени да интервенират в изключителните законодателни правомощия на Великото народно събрание.

9. Преходни и заключителни разпоредби (§ 22 и § 23 на ЗИДК от 2023 г.)

Оспорени са само от народните представители по съображения за нарушаване на процедурата по приемането им, които, както вече съм посочил по-горе, намирам за неоснователни. Разбира се, съдбата им зависи от решението на Конституционния съд по останалата част на искането, но сами по себе си не изземват правомощия на Великото народно събрание.

Обобщение.

С оглед на гореизложеното изразявам мнение е, че Конституционният съд следва да установи противоконституционност на чл. 65, ал. 1, изречение второ, чл. 91б, ал. 2, чл. 99, ал. 5, изречение второ, относно думите „председателя или заместник-председател на Сметната палата“ и ал. 7, изречение второ, чл. 110 относно думите „като условието по чл. 65, ал. 1, изречение второ не се прилага“ и чл. 132а, ал. 4, изречение второ, относно думите „не могат да заемат длъжностите съдия, прокурор и следовател в продължение на две години“ от Конституцията на Република (обн. ДВ, бр. 56 от 1991 г., последно изменена и допълнена ДВ, бр. 106 от 2023 г.).

Считам, че в останалата им част исканията на президента и 48-те народни представители следва да бъдат оставени без уважение като неоснователни.

С уважение:

Румен Ненков